

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21914 - Teoria i Models del Treball Social de Grup / 20
Titulació	Grau de Treball Social - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Gerardo Fulgencio De la Vega Alemparte <i>Responsable</i> gerardo.delavega@uib.es	20:00	21:00	Dilluns	09/09/2019	16/12/2019	AB 06 - Edifici Ramon Llull
Ana Josefa Cañas Lerma ana.lerma@uib.es	18:00	19:00	Dilluns	17/02/2020	01/06/2020	AB 06 - Ramon Llull
	10:00	11:00	Dimarts	17/02/2020	05/06/2020	Despatx 2 - Beatriu de Pinós

Contextualització

L'assignatura de Teoria i Models de Treball Social de Grup és una assignatura obligatòria emmarcada dins la matèria Mètodes, Models i Tècniques de Treball Social. Es tracta d'una de les assignatures centrals del perfil i té una orientació teòrica i pràctica important. El conjunt del contingut sobre Teoria, models, mètodes i tècniques de Treball Social de Grup es repartirà en dues assignatures, una d'elles a segon curs i a la qual dediquem aquesta guia docent (Teoria i Models de Treball Social de Grup); l'altre, es desenvoluparà a tercer curs i tractarà sobre Processos i Tècniques per a la intervenció en el Treball Social de Grup.

L'assignatura de Teoria i Models de Treball Social de Grup té els següents objectius:

1. L'adquisició de coneixements epistemològics i teòrics per a la comprensió de les estructures grupals i el seu món relacional: el grup com objecte d'intervenció.
2. Introduir als estudiants en l'anàlisi de les relacions microsocials del grup des del paradigma de la complexitat.
3. Clarificar els marcs de referència teòrics des dels quals pot operar el Treball Social de Grup.
4. Introduir als estudiants en la lògica de les relacions d'ajuda, la seva naturalesa i les seves dificultats, a l'àmbit del marc grupal.
5. Introduir al coneixement i incorporació d'un model d'intervenció grupal.
6. Introduir les TIC de manera crítica, educativa i efectiva en l'àmbit acadèmic i professional.

Per introduir les TIC l'alumnat realitzarà un vídeo sobre hàbits saludables relacionat amb la prevenció de conductes addictives. Aquest document audiovisual permetrà que el grup d'autors/es es presenti al 9è concurs universitari Addiccions: el teu punt de mira (en trobareu les bases al web www.tupunto.org a partir del

Guia docent

15 d'octubre de 2019). En cas de voler presentar el vídeo al concurs, l'alumnat optarà als premis que es concedeixen en l'àmbit estatal i als exclusius de la Universitat de les Illes Balears.

7. Facilitar coneixements introductoris sobre gestió emocional.

Des d'una perspectiva pràctica, el curs pretén entrenar a l'estudiant en el desenvolupament de les habilitats bàsiques de lectura, relació i dinàmica grupal. Les competències i habilitats per a la conducció de grups des de la perspectiva de la intervenció professional es duran a terme al segon nivell.

Requisits

Recomanables

No hi ha requisits formals previs. No obstant això, els continguts pràctics d'aquesta assignatura són clarament experimentals i vivencials. Això significa que els estudiants han d'assumir part de la responsabilitat en l'adequada experimentació de la pràctica. No és possible acudir a la pràctica exclusivament amb la intenció de ser un observador; més aviat tot el contrari: la participació, la col·laboració i el compromís són condicions imprescindibles per aconseguir les competències assenyalades en aquesta assignatura.

Competències

Específiques

- * CE3. Capacitat d'interactuar amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats aplicant els mètodes, models, estratègies i tècniques de treball social.
- * CE6. Capacitat per crear i recolzar xarxes socials com a objecte i mitjà d'intervenció en els nivells individual, familiar, grupal i comunitari.

Genèriques

- * CG5. Capacitat d'establir relacions professionals, identificant necessitats, problemes, dificultats i conflictes, amb l'objectiu d'identificar la forma més adient d'intervenció.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1: ELS FONAMENTS HISTÒRICS. ELS FONAMENTS HISTÒRICS I CONCEPTUALS DEL TREBALL SOCIAL DE GRUP

Guia docent

El context històric de formació L'etapa d'experimentació: la dimensió comunitària i l'ajuda mútua L'etapa de creació: la dimensió soci-terapèutica L'etapa de consolidació: la dimensió col·lectiva i individual en el Treball Social de Grup

Tema 2. EL GRUP: ESTRUCTURA I DINÀMICA. EL GRUP COM NIVELL D'INTERVENCIÓ: ESTRUCTURA I DINÀMICA

El grup com sistema social estructurat. Elements definitoris del grup: voluntarietat, objectius, comunicació, cohesió i regles . Estructura del grup: xarxa espacial, relacions, rols, status, comunicacions, valors i normes. Autoritat, poder i control grupal. Lideratge grupal: teories i tipus.

Vida afectiva i evolutiva del grup.

Tema 3. EL TREBALL SOCIAL DE GRUP. NATURALESA DEL TREBALL SOCIAL DE GRUP Fites i objectius generals del Treball Social de Grup.

Tipus de grups i objectius típics

Models d'Intervenció: soci-educatius, soci-terapèutics i d'ajuda mutua.

Rols típics del Treballador Social.

El canvi mitjançant el treball de grup: hipòtesis explicatives

Tema 4. MARCS TEÒRICS. MARCS TEÒRICS PER AL TREBALL SOCIAL DE GRUP Breu descripció del marcs teòrics fonamentals.

La Psicoanàlisi.

El Psicodrama de Jacob L. Moreno.

Centrat en el Client de C. Rogers.

La Gestalt de F. Perls.

El Model Conductual.

El model Racional-Emotiu d'Ellis i la Teràpia de la Realitat de W. Glasser .

Tema 5. PLANIFICAR UN GRUP DE TREBALL SOCIAL. PLANIFICACIÓ DEL GRUP CENTRAT EN EL CLIENT

Determinar una estructura bàsica. Formular objectius específics. Determinar l'escenari i la mida del grup. Determinar l'ús d'un co-dinamitzador.

La creació del grup. Selecció de clients: criteris d'inclusió. Compatibilitats entre membres. Normes grupals. Preparació pre-grupal. Contractes individual i de grup.

6. FORMACIÓ ESPECÍFICA VÍDEO. Vídeo sobre hàbits saludables

Formació específica vídeo: sobre hàbits saludables relacionats amb la prevenció de conductes addictives

Dissenyar una intervenció educativa de prevenció de conductes addictives, d'acord amb els principis de l'educació per a la salut.

Un professional expert en la matèria impartirà una formació específica de dues hores, en la qual facilitarà eines conceptuals i aspectes pràctics per crear el vídeo. Alhora, els assistents disposaran de suport en línia per correu electrònic o videoconferència.

7. INTRODUIR LA GESTIÓ EMOCIONAL EN LES DINÀMIQUES DE GRUP. Introducció de la gestió emocional aplicada a grups

Guia docent

- Fomentar actituds i comunicació assertives a les relacions interpersonals, i gestionar adequadament possibles malestars propis i dels altres.
- Facilitar recursos per al consens i el treball en equip amb grups i dins equips professionals.
- Prevenir i tractar constructivament possibles conflictes, propis de les relacions humanes.

Metodologia docent

Les activitats presencials consistiran en classes teòriques (grup gran) i classes pràctiques (grup mitjà). En les primeres s'utilitzarà com mètode d'ensenyament la lliçó magistral, en la qual s'exposaran de manera participativa els conceptes fonamentals de cada tema. En les segones, els mètodes d'ensenyament utilitzats seran l'aprenentatge basat en l'observació, la resolució de problemes i l'aprenentatge cooperatiu.

Amb tot això, els alumnes aniran desenvolupant un treball en grup de documentació, investigació i anàlisi, centrat en els continguts del tema 4 de l'assignatura.

Al principi del curs i a través de Campus Extens, s'informarà als alumnes de les lectures obligatòries que acompanyen els temes de l'assignatura i de les característiques del treball en grup que realitzaran.

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició del contingut del temari	Grup gran (G)	Per mitjà de les exposicions de continguts fetes pel professor i de la discussió de les lectures fetes pels alumnes, es pretén que l'alumne analitzi i compregui els continguts bàsics de cada tema. Es realitzaran dues conferències, d'assistència obligatòria, amb continguts introductoris relatius a l'educació emocional orientada al treball amb grups.	27
Classes pràctiques	Pràctiques experimentals	Grup mitjà (M)	Els crèdits pràctics tindran un caràcter vivencial i experimental, treballant sobre material i temes aportats pels docents i pels propis alumnes. La dinàmica grupal permetrà el desenvolupament de jocs, exercicis, dramatitzacions i tècniques d'intervenció, així com de la capacitat d'observació.	15
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Per avaluar l'adquisició de les competències relacionades amb l'assignatura, el dia 30 de març de 2020 es realitzarà un examen en període d'avaluació contínua que eliminarà matèria. Ambdós exàmens (avaluació contínua i avaluació complementària), que faran mitja amb qualificació mínima de 5, suposaran un 30% de la qualificació final.	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Guia docent

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Autoavaluació	Registre guiat de les sessions pràctiques.	35
Estudi i treball autònom en grup	Treball	Redacció d'un treball en grup sobre dos dels marcs teòrics del Treball Social de Grup.	25
Estudi i treball autònom en grup	Vídeo	Creació d'un vídeo en equip d'un màxim de 5 persones. Creació d'un vídeo, de durada màxima de dos minuts, relacionat amb la prevenció de conductes addictives (ús adequat de les pantalles, mites i creences sobre conductes addictives relacionades amb internet, estratègies d'autocontrol i de minimització dels riscos, etc...). Haurà de promoure processos de reflexió crítica.	10
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de lectures i temes per l'avaluació	A través de les explicacions del professor i de l'anàlisi i estudi de les lectures, l'alumne haurà de fer una assimilació comprensiva dels continguts de l'assignatura.	35

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Pràctiques experimentals

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Els crèdits pràctics tindran un caràcter vivencial i experimental, treballant sobre material i temes aportats pels docents i pels propis alumnes. La dinàmica grupal permetrà el desenvolupament de jocs, exercicis, dramatitzacions i tècniques d'intervenció, així com de la capacitat d'observació.
Criteris d'avaluació	A principi de curs l'estudiant haurà de signar un acord escrit d'assistència i participació en el grup experimental, autoavaluació i supervisió de la seva participació i els registres analitzats de les activitats efectuades a les sessions de pràctica. L'estudiant, haurà d'assistir, com a mínim, al 85% de l'experimentació pràctica.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Per avaluar l'adquisició de les competències relacionades amb l'assignatura, el dia 30 de març de 2020 es realitzarà un examen en període d'avaluació continua que eliminarà matèria. Ambdós exàmens (avaluació contínua i avaluació complementària), que faran mitja amb qualificació mínima de 5, suposaran un 30% de la qualificació final.
Criteris d'avaluació	Els criteris d'avaluació seran el grau de coneixement de la matèria, la claredat i la precisió en l'exposició dels continguts. Els exàmens es realitzaran en les dates assenyalades en el període d'avaluació complementària i seran recuperables en el període d'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Autoavaluació

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Registre guiat de les sessions pràctiques.
Criteris d'avaluació	Els criteris d'avaluació seran la claredat, la capacitat de síntesi i d'anàlisi així com de reflexió relacionant l'experiència viscuda amb els continguts teòrics de l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Treball

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Redacció d'un treball en grup sobre dos dels marcs teòrics del Treball Social de Grup.
Criteris d'avaluació	Es valoraran tant els coneixements i continguts reflectits com la presentació i cura del treball, bibliografia presentada i l'adequació al tema seleccionat.

Percentatge de la qualificació final: 10% amb qualificació mínima 5

Guia docent

Vídeo

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Creació d'un vídeo en equip d'un màxim de 5 persones. Creació d'un vídeo, de durada màxima de dos minuts, relacionat amb la prevenció de conductes additives (ús adequat de les pantalles, mites i creences sobre conductes additives relacionades amb internet, estratègies d'autocontrol i de minimització dels riscos, etc...). Haurà de promoure processos de reflexió crítica.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de transmetre un missatge saludable i educatiu sobre la prevenció de conductes addictives relacionades amb comunicació verbal i no verbal i Internet/pantalles/mòbils). Aplicació dels coneixements teòrics adquirits en l'assignatura per fer prevenció entre iguals.

Percentatge de la qualificació final: 20% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Brown, A. (1988). *Treball de Grup*. Barcelona, Frontissa.
- Ceverino Domínguez, A. (2014). *Salud mental y terapia grupal*. Madrid, Editorial Grupo 5
- Corey, G. (1995). *Teoría y práctica de la Terapia Grupal*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Irazábal Martín, E. (2014). *Situaciones grupales difíciles en salud mental*. Madrid, Editorial Grupo 5.
- Irazábal Martín, E y Hernández Monsalve, M. (2013). *Experiencias terapéuticas grupales*. Madrid, Editorial Grupo 5.
- López Barberá, E. y Población Knappe, P. (1997). *La escultura y otras técnicas psicodramáticas aplicadas a la psicoterapia*. Barcelona, Paidós.
- Ramírez, J. (1997). *Psicodrama, Teoría y Práctica*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Bilbao. Shaw, M. (1980). *Dinámica de Grupo*. Barcelona, Herder.
- Vinter, R. (1969). *Principios para la práctica del Servicio Social de Grupo*. Buenos Aires, Humanitas.
- Yalom, I. y Vinogradof, S. (1996). *Guía breve de psicoterapia de grupo*. Barcelona, Paidós.
- Zastrow, C. (2008). *Trabajo Social con Grupos*. Madrid, Paraninfo.

Bibliografia complementària

- Anzieu, D (1997). *La dinámica de los grupos pequeños*. Biblioteca Nueva, Madrid.
- Ayuntamiento de Madrid. Área de servicios Sociales. (1995). *Trabajo Social con grupos. Teoría y práctica en los Servicios Sociales Municipales*. Madrid.
- Barriga, S. (1982). *Psicología de Grupo y Cambio Social*. Hora, Barcelona.
- Baten, T. R. (1967). *El enfoque no directivo en el Trabajo Social de grupo y comunidad*. Euroamérica, Madrid.
- De Robertis, C. Y Pascal, H. (1994). *Intervención colectiva en Trabajo Social. La acción con grupos y comunidades*. El Ateneo, Buenos Aires.
- Domenech, Y. (1998). *Introducción al Trabajo Social con grupos*. Club Universitario, Alicante.
- García Fuster, E. (1997). " Grupos de apoyo y autoayuda, una fuente de recursos para la intervención social" en *El apoyo social en la intervención comunitaria*. Paidós. Barcelona.
- Kisnerman, N. (1985). *Grupo*. Humanitas, Buenos Aires.
- Konopka, G. (1969). *Trabajo Social de Grupo*. Euramérica, Madrid.
- López Barberá, E. y Población Knappe, P. (2000). *Introducción al Role-Playing pedagógico*. Desclée de Brouwer, Bilbao.
- López, A. (1997). *Cómo dirigir grupos con eficacia: 26 estrategias básicas*. CCS. Madrid.
- Moreno, J.L. (1979). *Psicoterapia de grupo y psicodrama*. FCE, México.

Guia docent

- Olmsted, M. (1986). *El pequeño grupo*. Paidós, México.
- Privet, P. y Quélin-Souligoux, D. (2003). *El niño en Psicoterapia de Grupo*. Síntesis, Madrid.
- Ramírez, J. (1997). *Psicodrama, Teoría y Práctica*. Desclée de Brouwer, Bilbao.
- Roca, R. y Villalba, J.R. (1989) " Los grupos de ayuda mutua en el campo de la salud ". *Revista de Trabajo Social*, 114. 1989. Pág. 45-51.
- Roca, F. (1997). " Los desconocidos grupos de ayuda mutua" en Cuadernos de Trabajo Social no11, Universidad Complutense de Madrid, Madrid. Pág. 251-263
- Rojas-Bermudes, J. (1997). *Teoría y técnicas psicodramáticas*. Paidós, Barcelona.
- Rosell, T. (1995). El grupo socioterapéutico. *Revista de Trabajo Social y Salud* no 21, Zaragoza.
- Rosell, T. (1997). "Trabajo Social de Grupo: grupos socioterapéuticos y grupos socioeducativos", en Cuadernos de Trabajo Social no11, Universidad Complutense de Madrid, Madrid.
- Ruiz, M. (1996). *Fundamentos de Trabajo Social de grupo*. Edil, Puerto Rico.
- Sanchez, C. (1996) " Grupo de apoyo para madres adolescentes". *Trabajo Social y Salud*, 23. Marzo 1996. Pág. 49-57
- Tevan, R. (1998). "Grupo de padres de una unidad de cuidados intensivos". *Trabajo Social y Salud*, 30. Julio 1998.
- Tschorne, P. (1993). *Dinámica de grupo en Trabajo Social, atención primaria y salud comunitaria*. Amaru, Salamanca.
- Twelvetrees, A. (1988). "El trabajo con grupos en la comunidad " en *Treball de comunitat*. Portic. Barcelona. Pág. 53-107
- Yalom, I. (2000). *Psicoterapia existencial y Terapia de Grupo*. Barcelona, Paidós.

Altres recursos

A l'Aula Digital es facilitarà l'adreça de les principals webs relacionades amb els grups i el Treball Social de Grup.

